

сник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – 2001. – №6. – С. 67-68.

2. Зіновчук В.В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США / В.В. Зіновчук. – К., 1996. – 224 с.

3. Рогач С.М. До питання розвитку фермерських господарств України: Науковий вісник національного аграрного університету / С.М. Рогач. — К., 2001. – №43. – С. 42-43.

4. Березівський П.С. Організація виробництва в аграрних формуваннях. Навчальний посібник. / П.С. Березівський, Н.І. Михалюк; за ред. П.С. Березівського. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 480 с.

5. Чепурда Л.М. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств. Навчальний посібник. / Л.М. Чепурда; за ред. Л.М. Чепурди. – К. : Видавничий дім "Професіонал", 2005. – С. 14.

6. Андрюшко А. Упакування свіжої плодовоовочевої продукції : практ. посіб. / А. Андрюшко, Ю. Сологуб, І. Пономаренко. – 2005. – 60 с.

7. Переваги упакованої продукції : проект аграрного менеджменту // Агроогляд: овочі та фрукти. – 2005. – № 1. – С. 21-22.

8. Тенденції розвитку пакування плодово-овочевої продукції в Україні: проект аграрного менеджменту // Агроогляд: овочі та фрукти. – 2005. – № 1. – С. 5-6.

УДК 339.166.5:378.015.311

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ – ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ ДО ВИРОБНИЦТВА

**Галич О.А., к.е.н., доцент, Макаренко П.М., д.е.н., професор,
Прасолов Є.Я., к.т.н., доцент, Браженко С.А., фахівець-патентознавець
Полтавська державна аграрна академія**

В статті проведений аналіз змісту поняття «управління знаннями», з метою формування точки зору на модель керування знаннями з боку аграрного вищого навчального закладу. Виконано аналіз категорії «інтелектуальний капітал» і його стратегічної мети.

In article the analysis of the maintenance of concept «management of knowledge», for the purpose of formation of the point of view on model of management by knowledge from an agrarian higher educational institution is carried out. It is made the category analysis «the intellectual capital» and its strategic target.

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття розвиток науково-технічної революції поклав початок формуванню масиву знань, який у поєднанні інформацією склав інтелектуальний капітал суспільства і став основним засобом та предметом виробництва.

Одним із важливих напрямків розвитку аграрного вищого навчального закладу (ВНЗ) є вид діяльності, який в рамках сучасної термінології називають «управління знаннями».

На перший погляд цей термін стосується відомих філософських категорій: управління виробництвом і відтворення знань.

Для сучасного інформативного суспільства властивий швидкий ріст долі наукоємких товарів і послуг та скорочення їх життєвого циклу; інтелектуалізація технологій бізнесу і маркетингу. Тоді категорії: знання, інтелекту-

альні власність та капітал, отримали визнання в якості нового джерела інтенсивного розвитку організацій та держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки розглядаються категорії системи керування знаннями (КСЗУ), в якості активного засобу вирішення більшості проблем організацій, які співвідносяться з лідерством у світі конкуренції, а також в якості нового підходу до покращення управління організацією.

Тоді, акценти перетворень будуються на концепції першості ділових процесів при детальному аналізі взаємовпливу управлінських структур. Для загальноосвітньої сфери цей підхід визначається тим, що її продукцією є компетенції підготовлених спеціалістів, інноваційні ідеї і рішення, інтелектуальна власність науково-педагогічних працівників, що формується в наукові твори, бази даних, комп'ютерні системи.

Ідеї КСЗУ беруть свій початок з другої половини 90-х років. Значний вклад у розвиток даного напрямку зробили дослідження таких вчених: Т.Стюарт, Л. Прусак і Т. Давенпор, У. Дисперс і Д. Чавел, І. Нанак, Х. Такеучі, Е.в. Попов, У.З. Гапоненко, Т.А. Гаврилов, Б.З., Мильнер, М.К, Мирошнічева, Т.В. Ємшанова, А.Ф. Тузовський, І.Г. Ямпольський, І.С. Пігоров, В.Н. Нуждін, А.Г. Величко, В.В. Багов, Є.М. Селезньов [1–8].

Аналіз відомостей з робіт вищевказаних вчених дозволив створити модель аграрного ВНЗ, керування знаннями якого є одним із важливих видів діяльності. Матеріал ретельно відбирався, аналізувався і проєкціювався на діяльність аграрного ВНЗ таким чином, щоб інформація носила конструктивний характер, що дозволить створити творці групи, структурно-функціональну модель ВНЗ, моделі комп'ютерних інформаційно-аналітичних систем для оцінки поточного рівня керування знаннями.

Вища освіта відіграє важливу роль у формуванні та реалізації інтелектуального капіталу та його підсистем.

Постановка завдання. управління інтелектуальним капіталом – це забезпечення стійкого і безперервного розвитку аграрного ВНЗ, оскільки інтелектуальний капітал представляє собою основу майбутнього росту.

Завданням сьогодення є підготовка фахівців, здатних і бажаючих створювати й сприймати зміни та інноваційні введення. Конкурентоспроможність національної системи в цілому, і аграрних ВНЗ зокрема, визначається здатністю доносити до студентів сучасні знання та формувати висококваліфікованих фахівців і адаптувати їх до мінливих вимог ринку.

Вдале управління знаннями (інтелектуальним капіталом) дозволить сформулювати довгострокову стратегію організації в постійно змінюваних потребах ринку освітніх послуг і може використовуватись як інструмент оцінки темпів розвитку аграрного ВНЗ.

Природно, що в процесі формування кількісних та якісних показників інтелектуального капіталу склад їх буде змінюватись і уточнюватись. Але, показники можна вносити в комп'ютерні та експертні системи з наступним представленням результатів для прийняття управлінських рішень адміністрацією ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи із вищеописаного, спочатку пропонується схема форми організаційного керування інтелектуальним капіталом при отриманні і відтворенні знань та створенні наступних об'єктів:

- а) творчих груп в рамках спеціальностей;
- б) локальних предметних баз знань;
- в) комп'ютерних зразків великих проектів;
- г) розробка міждисциплінарних проектів;
- д) електронні системи для виявлення і фіксації неявних знань в електронних бібліотеках; розробки для інформаційних систем керування знаннями.

Це може скласти один із базових варіантів декомпозиції видів діяльності «Керування знаннями» під час формування моделі стратегічного розвитку аграрного ВНЗ та лягти в основу подальшого нарощування форм організаційного керування під час роботи творчих груп [7].

З точки зору сучасного менеджменту наступна схема керування знаннями включає:

- а) створення інтелектуального капіталу;
- б) формування навчальної організації;
- в) домінування сучасних інформаційних технологій;
- г) використання передового досвіду;
- д) робота в команді – створення сприятливого мікроклімату в колективі;
- е) визначення та оцінка рівня знань.

Як вид діяльності в різних сферах сучасної науки наступна схема керування знаннями включає: економіку, бізнес, психологію, соціологію, освіту, інформаційні технології.

Інтеграційний характер розвитку науки «Управління знаннями» вимагає залучення і використання технологій, теорій і закономірностей, які утвердились у вищеописаних дисциплінах. Це дозволить спеціалістам різних сфер науки обмінюватися інформацією в області інновації і керування знаннями, що сприяє інтенсифікації наукового розвитку.

Управління знаннями – це інтегруюча дисципліна, яка включає теорію керування: стратегічною організацією персоналу, маркетингу, екомаркетингу, інформатики, інформаційних технологій та інноватики.

Крім того, дисципліна «Управління знаннями» вимагає від спеціалістів цієї сфери додаткових знань і компетенцій у вищеописаних областях наук і сфер практичної діяльності. Тільки ці знання дозволять сформувати конкретні механізми керування знаннями і засобами аналізу під час розвитку стратегічної мети і напрямків аграрного ВНЗ [1-4].

При формуванні, аналізі і підвищенні рівня індивідуальних компетенцій аграрного ВНЗ, а також розробці конкретних механізмів реалізації цього підвищення на початковому етапі можуть розвиватися нижчеописані види діяльності.

Керування знаннями, як засіб підвищення індивідуальних і командних компетенцій включає: навчання, підвищення кваліфікації, тренінги, ротацию дисциплін та кадрів, участь в інноваційних проектах.

Крім того, ці види діяльності уже відповідають починанням, які проводяться в аграрних ВНЗ.

Зрозуміло, що наведений матеріал дає тільки початкове орієнтування для реалізації стратегічної мети і розвитку механізмів керування знаннями в рамках аграрного ВНЗ. З метою висвітлення механізму управління знаннями слід звернутися до поняття інтелектуальний капітал в сфері вищої освіти, по якому можна оцінювати успішність реалізації процесів керування знаннями в аграрному ВНЗ.

Склад інтелектуальної власності ВНЗ включає:

- інтелектуальна власність, об'єктом якої є вимір людського інтелекту;
- персональний інтелектуальний капітал – знання, досвід, кваліфікація, інтелектуальний потенціал викладачів і працівників ВНЗ;
- організаційний інтелектуальний капітал – репутація (імідж) ВНЗ, традиції, інформаційні і організаційні зв'язки, корпоративна культура, середовище спілкування і творчого розвитку, яка складається при взаємодії конкретних носіїв інших факторів професорсько-викладацького складу ВНЗ.

Зміст і функції інтелектуального капіталу ВНЗ визначаються специфікою діяльності, основною метою є надання освітніх послуг. Інтелектуальний капітал виконує такі функції у ВНЗ:

- освітню – надання навчально-методичним розробкам ВНЗ якісних освітніх властивостей і характеристик;
- інноваційну – забезпечення конкурентоздатної ВНЗ на ринку освітніх послуг;
- економічну – забезпечення додаткового фінансування діяльності ВНЗ;
- рекламну – індивідуалізація серед ВНЗ аналогічного профілю.

Від ефективності виконання інтелектуальним капіталом ВНЗ своїх функцій залежить рівень рішення основних завдань в області наукової та інноваційної діяльності, які включають:

- а) розвиток фундаментальних досліджень – основи для створення знань і освоєння технологій, становлення і розвиток наукових шкіл і колективів на важливих напрямках розвитку науки і техніки;
- б) забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів та педагогічних кадрів на основі новітніх досягнень;
- в) збереження і закріплення визначального характеру науки для розвитку системи вищої освіти;
- г) розвиток інноваційної діяльності і співпраця з науково-дослідницькими інститутами;
- д) створення умов для захисту інтелектуальної власності і авторських прав розробників, що є основою розвитку науки;
- е) модернізація експериментально-виробничої бази;
- ж) розвиток фінансової бази досліджень і розробок за рахунок використання не бюджетних засобів та інноваційної діяльності;

з) розширення міжнародної співпраці в області інтелектуальної власності.

Основним елементом інтелектуальної власності аграрного ВНЗ є знання і як об'єкт розділяється на: суб'єктні, які реалізуються в авторському підході до викладання дисципліни, проведення мастер-класів, в підходах до керівництва дипломними та дисертаційними роботами; об'єктні – не належать конкретному суб'єкту [5,7,8].

Особливість об'єктів інтелектуальної власності у вигляді знань полягає у тому, що вони існують у нерозривному єднанні зі своїми носіями - професорсько-викладацьким колективом.

Використання знань відрізняється від матеріальних об'єктів тим, що корисність знань не зменшується від багаторазового використання. Розвиток інформаційних технологій і технічних засобів змінив процес використання знань і, як наслідок, затрати по копіюванню об'єктних знань порівняно малі.

Інтелектуальна власність аграрного ВНЗ у вигляді об'єктних знань формується в навчально-методичній та науково-методичній загально-освітній діяльності.

Інтелектуальний капітал аграрного ВНЗ відбивається на його репутації (бренди, гудвіли, іміджі), яка представлена історією; справляє враження на споживачів освітніх послуг (престижність, ступінь складності вступних екзаменів, вартість і зміст навчання, матеріальна база, можливості доброго працевлаштування).

По способу правового захисту інтелектуальної власності аграрних ВНЗ представлений:

- об'єктами авторського права – навчально-методичні матеріали (тексти лекцій, підручники, навчально-методичні комплекси, програм и дисциплін та для ЕОМ, бази даних);

- об'єктами патентного права – винаходи, корисні моделі, промислові зразки;

- об'єктами, які охороняються в режимі комерційної таємниці – результати дослідів, протоколи, статистичні розрахунки, методи навчання студентів;

Для економічного профілю інтелектуальна власність представлена об'єктами авторського права, тобто творами науки, літератури і мистецтва, незалежно від переваг і їх призначення та способу їх вираження.

Об'єкти інтелектуальної власності в сфері навчально-методичної діяльності ВНЗ представлені службовими творами, які створені в межах встановлених для працівника (автора) трудових обов'язків [3,4].

Авторське право на службовий твір належить автору, а виключне право – роботодавцю, якщо інше не передбачене договором.

ВНЗ придбав право на об'єкт інтелектуальної власності, якщо він отриманий автором, який перебуває в трудових або громадсько-правових; під час виконання службового завдання аграрного ВНЗ.

Висновки. 1. Визначені, сутність, зміст і складові інтелектуального капіталу аграрного ВНЗ.

2. Для підвищення якості керування знаннями і економічної ефективності використання інтелектуального капіталу необхідно створити і впровадити сукупність заходів відносно об'єктів інтелектуальної власності в аграрному ВНЗ: розробити політику ВНЗ і систему управління інтелектуальним капіталом; створити відділ по оформленню і захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності; розширити використання загальноосвітній та комерційній діяльності ВНЗ об'єктів інтелектуальної власності.

Література:

1. Гапоненко У.З. Управление знаниями / У.З. Гапоненко. – М.: ИПК. Госслужбы, 2001. – 177 с.
2. Мильнер Б.З. Управление знаниями / Б.З. Мильнер. – М.: Инфра-М, 2003. – 317 с.
3. Румизин М.К. Управление знаниями: [пер. с англ.] / М.К. Румизин – М.: ООО издательство «Аист», 2004. – 273 с.
4. Багов В.П. Управление интеллектуальным капиталом: [учебн. пособ.] / В.П. Багов, Е.Н. Селезнев, В.С. Ступаков. – М.: ИД «Камерон», 2006. – 248 Q ISBN-5-9594-0029-4.
5. Нуждин В.Н. Стратегическое управление качеством образования, «Высшее образование сегодня» / В.Н. Нуждин, В.И. Кадамцева. – М., 2003. – №4,5. – С. 12-15, 18-23.
6. Пигоров Г.С. Информатизация делового творчества / Г.С. Пигоров и др. – Днепропетровск. – 2001, 120 с.
7. Торобеков Б.Т. Развитие информационного управления Вуза / Б.Т. Торобеков, В.Ф. Бабак // Проблема автоматизации и управление. Бишкек. НАН КР: Илим, 2008. – 12 с.
8. Шульгин Д.Б. Модель системы управления интеллектуальной собственностью вуза / Д.Б. Шульгин, В.С. Кортон // Университетское управление: практика и анализ. – 2002. – № (20). – С. 36-42.

УДК 658:338.436

КРОСС-ПЛАТФОРМА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Притула В.І., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

Досліджується питання зміни підходів до управління персоналом в процесі інтеграційних перетворень. Автором розроблено кросс-платформу для поетапного переформування системи управління персоналом на підприємствах в ході їх комплементарної взаємодії.

The questions of change approaches to personnel management through the transformational process of integration are studied. The cross-platform is elaborated for gradually expanding the personnel management system in enterprises during a complementary interaction.

Постановка проблеми. Економічна інтеграція як процес формування стійких взаємозв'язків є об'єктивною передумовою успішної діяльності, націленої на досягнення конкурентних переваг, виходу на інші сегменти ринку, розвиток інфраструктури, поширення нових технологій, створення умов для прояву ефекту масштабу виробництва за рахунок синергетичного поєднання наяв-